

بررسی پدیده‌ی پیوندگونی از دیدگاه پسااستعمارگرایانه‌ی

هومی بابا در داستان در کشور آزاد اثر وی. اس. ناپیل

علی دهداری^۱، دکتر علیرضا جعفری^۲

چکیده

این نوشته بر آن است تا توجه محققین را به تعریفی که هومی بابا از مفهوم پیوندگونی دارد جلب نماید. مفهوم پیوندگونی از دیدگاه بابا، که یکی از مفاهیم کلیدی مطالعات پسا استعماری است، به بررسی تأثیرات ناشی از تقابل فرهنگ‌ها به خصوص در رودرویی فرهنگ‌های استعمارگر با سایر فرهنگ‌ها می‌پردازد. در این نوشته نگارندگان به بررسی تأثیر آشنایی با مفهوم پیوندگونی در خوانش متون پسا استعماری می‌پردازند. داستان در کشور آزاد اثر وی. اس. ناپیل به عنوان نمونه‌ای از آثاری است که گنجایش چنین خوانشی از متن را داراست. در این اثر، ناپیل اشکال گوناگونی که در آن شخصیت‌ها از دو فرهنگ رودرو تحت تأثیر پیوندگونی قرار می‌گیرند به تصویر می‌کشد. پدیده‌ی پیوندگونی از دیدگاه بابا می‌تواند رهنمون فرد به این امر باشد که جهت کاستن عوارض فرسایشی ناشی از تقابل فرهنگ‌ها، مختصات فرهنگی شخص بایست در دیگ جوشان پیوندگونی فرهنگی ذوب گردد.

کلید واژه: پیوندگونی، پسااستعمارگرایی، تعامل، تقابل، هویت

1 (ali.dehdari@gmail.com) کارشناسی ارشد ادبیات انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز -

2 (jafari45@yahoo.com) استادیار دانشگاه شهید بهشتی -

چهره‌هایی که نظریاتشان بر کار بابا در زمینه‌ی نظریه‌ی پیوندگونی مؤثر بوده می‌توان از والتر بنجامین^۱ (۱۸۹۲-۱۹۴۰)، زیگموند فروید^۲ (۱۸۵۶-۱۹۳۹)، ژاک لکان^۳ (۱۹۰۱-۱۹۸۱)، میشل فوکو^۴ (۱۹۲۶-۱۹۸۴)، ژاک دریدا^۵ (۲۰۰۴-۱۹۳۰) نام برد. در این میان تأثیری که نظریات دریدا بر کار بابا داشته در اعتقاد بابا به تأثیرات به تعویق اندازنده‌ی معنا و ایجادکننده‌ی تفاوت معنایی در زبان، از دیدگاه دریدا، مشهود است. وجود چنین ویژگی‌هایی در زبان استعمارگر زبان را غیر قابل کنترل می‌سازد. فقدان کنترل کامل بر زبان عامل ایجاد سستی در قدرت استعماری است. از آنجا که زبان از جمله‌ی قدرتمندترین ابزار اعمال سلطه در دستان استعمارگر است، این ویژگی‌های زبان می‌تواند به عنوان نقاط آسیب‌پذیر زبان به شمار آید.

بابا با گریزی بر نظریات بنجامین بر این باور است که "در تقابل استعماری، این تنها استعمارزدگان نیستند که تحت تأثیر شیوه‌های غربی اند" بلکه "استعمارگران نیز زمانی که استعمارزدگان اشکال قرضی را جهت ادای روایات متمایز خودشان به کار می‌گیرند—روایاتی که سلطه‌ی فرهنگی استعمارگران را "برهم زده" و "معکوس می‌کند"—مسخ می‌شوند" (وربیر ۱۳۶). چنین برداشتهایی از نظریات بنجامین ریشه در نظریات او در خصوص ترجمه دارد. بنجامین معتقد است که "ترجمه‌ی دقیق ناممکن است، چون منظور واژه‌ها در ترجمه از بین می‌رود." او بر این باور است که معانی متن اصلی "در معرض بازبینی‌های تاریخی آینده" هستند. در نتیجه، "هیچ ترجمه‌ای قادر به ادای حق مطلب در خصوص معانی اصلی نیست." با این حال "ترجمه‌ها قادرند،" (آنگونه که) بنجامین اعلام می‌دارد، "زبان ترجمه را بسط

1 - Walter Benjamin

2 - Sigmund Freud

3 - Jacques Lacan

4 - Michel Foucault

5 - Werbner, Phina

استعمارگرایی نوین داده است. استعمارگرایان سابق کلان شهرها جای خود را به دیکتاتورهای محلی داده اند. البته ناپیل به دلایلی، از جمله احتمالاً تأکید بر جهان شمولی داستان علی الخصوص برای کشورهای استوایی آفریقا، از بردن نام این کشور خودداری می‌کند ولی توصیفی که از وضعیت این کشور می‌دهد اوگاندا را به خاطر می‌آورد.

پیوندگونی در لایه‌های مختلف متن وجود دارد. همان طور که لری آلن هاستن^۵، در دیباچه‌ی دانشنامه‌ی دکتری با عنوان "از زندگینامه تا سیاست: رشد ادبیات داستانی ناپیل (ترینیداد و توباگو)"،^۶ می‌گوید، این واقعیت که "در کشور آزاد شامل اولین داستانها بعد از دوره‌ی زندگینامه نگاری ناپیل است" زمانی که "ناپیل تفاوت بین این دو شیوه را با گنجاندن قالبی زندگینامه‌ای به دور داستانها مشخص می‌کند" نشان دهنده‌ی پیوندگونی در تکنیک است. ارجاع خودآگاه یا ناخودآگاهانه‌ی ناپیل به پیوندگونی از خطوط آغازین داستان قابل مشاهده است. حکومت منطقه‌ی مورد بحث زیر نظر ترکیبی از سلطنت و ریاست جمهوری است؛ اجماع تناقضاتی که با تبدیل رئیس جمهور به دیکتاتوری تمام عیار فرایند تبدیل استعمار به استعمار نوین را به یاد می‌آورد. این وضعیت زمانی که خواننده پی می‌برد که "پادشاه و رئیس جمهور با نمایندگان دولت‌های سفیدپوست توطئه می‌کردند" بغرنج تر می‌شود (ناپیل ۹۹). زمانی که نوبت به "قلمرو پادشاه" می‌رسد، پیوندگونی فرهنگی خود را در قالب "اسم استعماری ساوژرن کلکتوریت"^۷ به نمایش می‌گذارد (۹۹). اسمی که میراث دوران حضور استعمارگران کلان شهرها در آن منطقه است و حتی با رفتن آنها نیز تعویض نشده است.

5 - Larry Alan Husten

6 - "From Autobiography to Politics: The Development of V. S. Naipaul's Fiction (Trinidad and Tobago)."

7 - Southern Collectorate

